

ERDÉLYI GAZDA

ÁLTALÁNOS MEZŐGAZDASÁGI HETILAP

AZ ERDÉLYI GAZDASÁGI EGYLET HIVATALOS KÖZLÖNYE.

Megjelenik minden szombaton.

ELŐFIZETÉSI ÁRA:

Egész évre . . . 4 frt. | Félévre . . . 2 frt.

Az „Erdélyi Gazda“ előfizetőinek a „Méhészeti Közlöny“ is megküldetik ingyen.

Az erdélyi gazdasági egyesület tagjai a „Méhészeti Közlöny“-nyel együtt ingyen kapják.

Az erdélyrészi méhészegylet tagjai egész évre 3 frt, félévre 1 frt 50 krral fizethetnek elő.

Külön a „Méhészeti Közlöny“-re előfizetni nem lehet.

SZERKESZTŐSÉG ÉS KIADÓHIVATAL:

KOLOZSVÁRT, BELKÖZÉP-UTCA 11. SZÁM.

Ide intézendők úgy a lap szellemi részét illető közlemények és hirdetések, valamint az előfizetések és hirdetési pénzek is.

Hirdetések és mellékletek a legolcsóbb árak mellett vétetnek fel.

Kéziratok nem adatnak vissza.

TARTALOM.

Előfizetési felhívás.

Az alagsó szállítási díja.

A tojás termeléséről és a tojás eltartásáról. Gáspár Józseftől.

A jégkárók becslése. III. Szüts Mihálytól.

Szakirodalom.

A tavak országából. Az ipari munka vasárnapi szünetelésének törvénye. A „Magyar Dohányujtság.“

Vegyes közlemények.

Személyi hír (gr. Bethlen Gábor). Alapszabálymegerősítés.

Eladó állatok. Padlógomba terem sok ujonnan épült szobában. Jó kerti utak készítése. Gyümölcs- és főzelék-konzervek. A zöld trágyázásról.

Piaczi értesítő.

Nyilttér.

Előfizetési felhívás.

Egy fél éve már hogy az „Erdélyi Gazda“ jelenlegi újabb formájában és emelkedett szellemi tartalmával pályáját megkezdte. Olvasóink véleményének adunk kifejezést, midőn constatáljuk, hogy az új „Erdélyi Gazda“ általános rokonszenvet keltett eddig megjelent számaival és a pártolásra méltónak ítéltetett.

Kérjük ennél fogva lapunk t. pártolóit, hogy az év második felének bekövetkeztével előfizetéseiket megújítani és lapunkat ismeretkörükben ajánlani s részére újabb pártolókat szerezni sziveskedjenek; mert csak tömeges pártolás mellett adhatunk terjedelmes számokat.

Az előfizetési feltételek lapunk homlokán olvashatók.

Az eddig megjelent összes számok is készletben vannak és egész évre szóló új előfizetőinknek szintén megküldetnek.

Mutatvány-példányokat készséggel és ingyen küldünk.

Kiváló tisztelettel

az „ERDÉLYI GAZDA“ szerkesztősége és kiadóhivatala.

Az alagsó szállítási díja.

A vadvizes talajok telkesítésének, termőképessé tételének egyetlen módja van: a lecsapolás. Erre ismét, bár a legköltségesebb, de a legtartósabb mód az alagsóvezés. Mert habár nyílt, vagy rözsével, esetleg kavicscsal töltött és ismét beföldelt sánczok által is el lehet a vizet vezetni, de ez nem oly sikeres eljárás, mint az alagsóvezés lerakása, mely a leghosszabb időre mentesíti a talajt a fölösleges víztől s a mellett annak művelése semmi akadályba sem ütközik.

Ámde az alagsó-gyártást minden gazda nem üzheti, mert ahhoz gépek kellenek, a melyeknek beszerzése csupán a saját szükséglet fedezésére szolgáló alagsóvezés készítése mellett ki nem fizeti magát.

Igy hát onnan kell beszerezni és fedezni a szükségletet, a hol azt nagyban gyártják és így még mindig jutányosan megszerezhető. Ezt azonban ismét a vasuti szállítás drágítja meg nagyon, minthogy ennek magas a díjtétele.

Ezen ügyben, t. i. az alagsó vasuti szállítási díjtételének olcsóbbá tétele iránt, az erdélyi gazdasági egyesület, az alábbi fölterjesztést intézte a kereskedelmi ministerher:

Nmlgu kereskedelmi m. kir. Minister Úr!
Kegyelmes Urunk!

Hazánk mezőgazdasági kulturája az utóbbi idők alatt szép előhaladást tett, a mi örömet kell hogy okozzon minden igaz hazafinak, tudva azt, hogy hazánk államiságának, vagyonosodásának, függetlenségének és hatalmának legfőbb alapját és rugóját mezőgazdasága képezi.

Ép azért fölötte indokolt, hogy megkönnyíttessenek mindama módok, a melyek a gazdaság fejlesztésére és jövedelmezőbbé tételére szolgálnak.

A talajjavítás egyike azon módoknak, a melyek a földbirtok jövedelmét nagyban emelni képesek s utolérhetetlenek e tekintetben — a hol az lehetséges és illetve szükséges — a talaj öntözés és a vadvizes talajoknak lecsapolása, kiszáritása, mint a melyek által részint a termés megkészszeresztetik, részint pedig új, eddig hasznavehetetlen területek hódítatnak meg a kulturának.

Kivált ez utóbbi annyira általános érdekű, hogy alig van község, határ, a hol egy-egy süppedékes, ingoványos, egyáltalán hasznavehetetlen területnek a fölösleges víztől való megszabadítása indokolt nem lenne.

Az ilyen talajnemek lecsapolásának több módja van ugyan, de a legtökéletesebben és

legtartósabban az e célra készített alagsóvezés által eszközölhető. Ezek alkalmazása azonban nehézségekbe ütközik és sokszor lehetetlen is, azért, hogy az alagsóvezést a készítésükhöz szükséges drága gépek miatt az egyes gazdák elő nem állíthatják, így azt más helyről kell beszerezni s a távol lakóknak vasuton elszállíttatni

Ezek pedig annyira megdrágítják, hogy a mire rendeltetési helyére, a talaj fölszine alá kerül, egy hold földnek ily módon való alagsóvezése 50—70 frtba kerül, a mely költséget csak ritka gazdaság képes hordozni s így a gazdaközönség nem fordíthatja annak előnyeit javára.

A mig ugyanis a bár szintén jelentőséggel bíró, de gazdasági fontosságban az alagsó mögött álló *tözegetégl*a az új árutarifája szerint 111—120 klmtr. távra, waggonként, az államvasutakon 18 frtért, a szamosvölgyi vasuton pedig 20 frt 80 krért szállíttatik, addig az *alagsó* tarifája ugyanilyen távolra az államvasutakon 22 frt, a szamosvölgyin 34 frt; 241—250 klmtr. az államvasutakon a *tözegetégl*a szállítási díja 34 frt, az *alagsó*é 42 frt.

Ez indokolatlan, mert a mig az alagsóvezés a kisbirtokon is igen gyakran szükséges, sőt elengedhetlen és így az alagsó mondhatni általános szükségletül szolgál; addig a *tözeg* csupán a legintenzívebben kezelt gazdaságokban érvényesülhet és korántsem bír olyan lökőerővel a gazdasági kultúra előbbvitelénél, mint az alagsó.

Ennek daczára oly nagy súlylyal esik az alagsó tarifája a számítás mérlegébe, hogy a távolabbi gazdák az alagsó alkalmazása általi talajjavításról lemondani kénytelenek, mert a várható jövedelem, az ez uton való befektetéssel sehogy sem áll arányban.

Ennél fogva tisztelettel kérjük Nagyméltóságodat, kegyeskedjék az alagsó részére olcsóbb szállítási díjat, sőt — kifejtett indokaink alapján — még a *tözegetégl*a díjtételeinél is olcsóbbat megállapíttatni, hogy ez által mezőgazdasági kulturánknak ezen segédeszköze hozzáférhető legyen.

Mély tisztelettel lévén Nmltgodnak
Kolozsvár, 1891. jul. 7.

Alázatos szolgáló

az erd. gazd. egyesület nevében:
Szabó József,
egyleti elnök.
Sz. Szakáts Péter,
egyleti titkár.

E rovaton csupán termelők és állást adók vagy keresők hirdetései közöltnének. de csak az esetben, ha a hirdetésért járó illeték előre beküldtetik. Kisebb összeg postabélyegeken is beküldhető.

OLCSÓ KIS HIRDETÉSEK.

Csak azon levelekre adatik válasz, melyekhez az erre szükséges postabélyeg vagy levelező-lap mellékeltek.

Minden szó egyszeri közlése 1 kr.; vastag betűkkel szedve 2 kr. Ha a hirdető fél czime is közölve lesz, a hirdetési díjon kívül minden megjelenésnél még 30 kr. bélyegilleték jár.

Alkalmazást keres.

A kolozs-monostori gazdasági tanintézetet sikerrel végzett és több évi gyakorlattal bíró családtag gazdász kezelő gazdasági állást keres. Czime P. K. jegy alatt megtekinthető a kiadóhivatalban.

Egy nőtlen számtartó azonnal alkalmazást találhat Hol? megmondja a kiadóhivatal.

Alkalmazást keres egy, a kolozsmonostori gazdasági tanintézetet jó sikerrel végzett, több évi gyakorlattal bíró, székely származású, nőtlen gazdász, ki önállóan is működött. Czime a kiadóhivatalban G. B. jegy alatt megtekinthető.

Eladás és vétel.

Kínáltnak megvételre egy egészen új, kitűnő szerkezetű Tricycle 200 frtért (vételára 350 frt volt). Értekezhetni a kiadóhivatalban.

Keresetetik egy 500-600 holdas földbirtok haszonbérletre. Ajánlatok D. jegy alatt a kiadóhivatalba intézendők.

Két jó karban levő gőzeséplő-garnitúra teljes felszereléssel eladó. Tudakozódhatni B. P. jegy alatt a kiadóhivatalban.

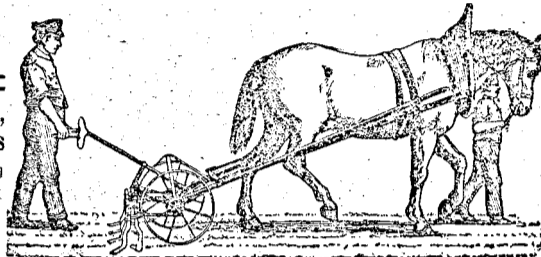
Hirdetmény.

Udvarhelyvármegye Bögöz községében a Nagy-Küküllő folyón levő két lisztelő malom (mind-

kető 4 kövű) együttesen 3 vagy több évre haszonbérbe adó Évi bér 1200 forint, avagy megfelelő mennyiségű gabona. Mindkét malom most lett újra építve és június hó 8-án átvehető. Bővebb felvilágosítást ad Ugron János Székely-Udvarhelyen.

SACK RUDOLF

világhírű talajmívelési eszközei és gépei és pedig: Közkezdveltségű egytetemes és mély mívelési (rajol) acél ekéi, kettős és hármás ekéi, boronái, továbbá sorba- és szorvavető-gépei — mint nemkülönb: legkittünőbb munkát végző kapáló és töltőgető ekéi egyszerű és egytetemes kapáló gépei, valamint kézi kapáló eszközei eredeti minőségben csakis nálam kaphatók. Ugy ezeket, valamint más egyéb gazdasági gépeket, mint Amerikából importált Hicary-fából készült eredeti „Tiger” kaszáló és „Hollingsworth” gyűjtőgépeit jutányo árakon ajánlja

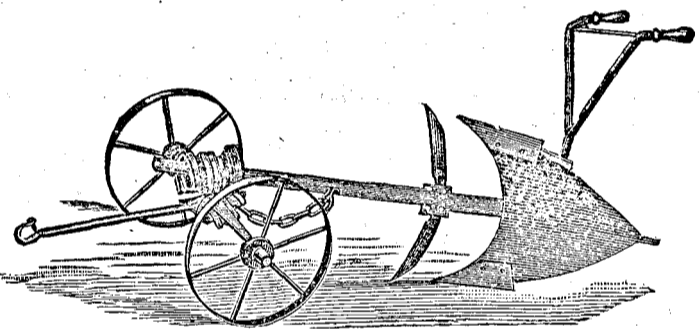

Minden egyes Sack-féle eszköz az itt látható védjeggyel van ellátva. Oly tárgy tehát, melyről ezen védjegy hiányzik, nem eredeti Sack-gyártmány.

53. (9-x.)

Propper Samu,

Sack Rudolf magyarországi képviselője, Budapesten, Váci-körút 29.

Simonffy István egyes váltó vagy hegyi ekéje.

(7.) **SIMONFFY ISTVÁN** (27-52.)

gazdasági gépgyára, vas- és fémöntője Kolozsvárt, kultordanteza 48. szám.

Elvállal kijavításra mindennemű gépeket.

Elfogad megrendeléseket gőzgépek, gőszivattyúk, zúzógépek, malomszerkezetek, kút és vízvezetékek elkészítésére.

Készletet tart saját gyártmányából, nevezetesen egyes, kettős és három borozás ekék és taligák új szerkezetű váltó- vagy hegyi ekék és boronákból, továbbá kézi és járgányos cséplőgépek, szelelő rosták, kukoricza-morzsolók, szőlő-zúzó, borsajtók és több más gépekből, melyeket a nagyérdemű közönség becses figyelmébe ajánl.

Készítményei jóságáért és használhatóságáért felelősséget vállal.

Árjegyzékek kívánatra bérmentve küldetnek.

„LÖVYTUS” FAVIASZ.

A hazai kertészetekben ma már kizárólag csak is ezt használják gyümölcsfák, rózsatövek nemesítésére, beteg fák gyógyítására. Napon nem olvad, hidegnek, esőnek ellentáll, bogarak nem bántják, a fát teljesen fedi, levegő nem hatol át rajta. Kapható (9.) (27-52.)

az „I. erdélyi szab. vegyészeti gyárban” és Tauffer Ferencz utódánál Kolozsvárt.

500 grammos doboz ára frt 1-30

300 „ „ „ „ —85

150 „ „ „ „ —45

Elismerő levelek küldettek több hazai és ausztriai gazd. akadémiák és szőlőszeliskolák, magán kertészeti és faiskolák által. Kiténtetve lett a bécsi, gráci, kolozsvári kiállításokon dícsérő-oklevéllel, a lütti kiállításán arany-éremmel. Aradon kiállítási éremmel.

ÚJ BANK- ÉS PÉNZVÁLTÓ-ÜZLET KOLOZSVÁRT.

Van szerencsém a t. cz. közönség becses tudomására hozni, hogy Kolozsvárt, főtér 13. sz. a (br. Wesselényi-ház)

FOLLY VICTOR

váltótörvényessé kéleg bejegyzett cég alatt

bank- és pénzváltó-üzletet nyitottam a következő üzletkörökkel:

Értékpapírok, arany és ezüst pénzmekek és külföldi bankjegyek vétele és eladása.

Kisorsolt értékpapírok és mindennemű kamatszelvevények beváltása. Nyeremények leszámítolása és értékpapíroknak új szelvevényekkel való ellátása.

Utalványok kiállítása a külföldre bármely értékben. — Igérvények elárúsítása.

Midőn vállalatomat a t. cz. közönség szives figyelmébe ajánlani bátorodom, egyszerűsággal kijelentem, hogy e téren való hosszúságú működésem, továbbá egy a kolozsvári, mint a felső pénzügyintézetekkel fenntartott széles körű és előnyös összeköttetésem azon kellemes helyzetbe hoznak, hogy t. megbízóimnak mindenkor a legnagyobb előnyököt biztosíthatom.

Értékpapírok és sorsjegyek kisorsolási utánizését díjmentesen eszközölöm és készszéggel szolgálok minden a banküzlet körébe vágó felvilágosítással

2. (27-52.)

Kiváló tisztelettel FOLLY VICTOR.

Alapított 1858-ban.

Ő cs. és kir. fensége József főherczeg udv. szállítója

Alapított 1858-ban.

WALSER FERENCZ

első magyar gép- és tűzoltószerek gyára, harang- és ércöntője Kolozsvárt, belmonostor-uteza 12. szám.

Ajánlja gyártmányait, mint magyar különlegességet

KUTAKBAN

és mindennemű

szivattyukban,

tüzi- és kerti fecskendőkben.

Ajánlkozik

köz- és magán-fürdők

felszerelésére,

szagmentes ürszékek

felállítására.

25. Elvállal (21-30.)

teljes vízvezetékek és csatornázások

berendezését, városok, földbirtokosok és magánzók részére, modern technikai alapon és kedvező feltételek mellett.

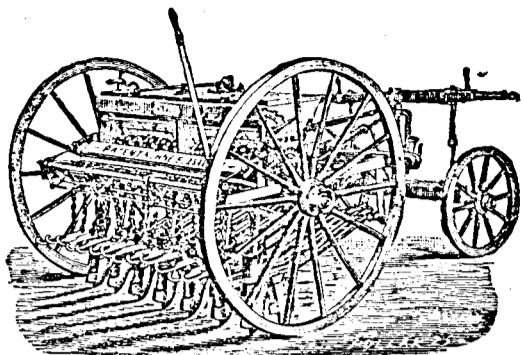
minden víziművi munka

gyors és pontos kivitelére

Képes árlapok és részletes költségtervezetek kívánatra díjmentesen küldetnek.

Egyetlen belföldi

szivattyu-gyár!

61. (2-26)

Bécs, 1890. Gazdasági kiállítás Legmagasabb kitüntetés:
Nagy diszokmány!

KÜHNE EDE

gazdasági gépgyára Mosonban (alakult 1856-ban.)

Főraktár: Budapest, VI., Váci-körút 21.

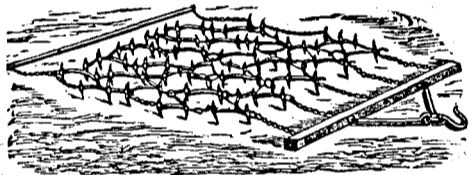
Ajánlja a t. gazdaközönségnek az *általán kedvelt nép-*
szerű és több mint 10,000 példányban elterjedt kitűnő

Hungaria-Drill sorvetőgépeit

*Uj! Balance-Hungaria-Drill (Wabrosch szabad.)
Legjobb sorvető hegyes vidékre. Könnyű és olcsó répa-
vető gépek. Laacke-féle rét- és szántó-boronák. Tur-
csányi uj kéregtörője. Egy és kétvasú ekék, kapálók,
töltőgépek, rosták, konkolyozók s minden más gazdasági esz-
közök készletben.*

➔ Árjegyzékek
kivánatra. ➔

Az „ERDELYI GAZDA“ kiadóhivatalában meg- rendelhető:

Az Erdélyi Gazdasági Egylet Állatkiállítási Szakosztályának Működése,
1882-1889 60. (4--x.)
című szakmunka.

A szakosztály megbízásából írta: Dr. Szentkirályi Akos.

Kiadja az Erdélyi Gazdasági Egylet Állatkiállítási Szakosztálya.

Ezen munka — velin papírra nyomott — 127 oldalon a következő érde-
kes fejezeteket foglalja magában:

I. RÉSZ. I. Fejezet. Az állatkiállítási szakosztály rövid története és
pénzügyeinek vázlata.

II. Fejezet. Az eddigi kiállítások története és a kiállított állatok sta-
tistikája.

III. Fejezet. Az eddigi kiállítások anyagának ismertetése. Tudnivalók a
bejelentésről és bírálatról. Az eddigi kiállításokon díjazott állatok kimutatása.

IV. Fejezet. Teendők a jövőben.

II. RÉSZBEN ismertetve vannak az erdélyi legkiválóbb ménesek,
gulyák, juh- és sertés-nyájak, több szép képpel illusztrálva.

A díszesen kiállított tanulságos munka 1 frt 10 kr. beküldés mellett,
keresztkötés alatt, bérmentve küldetik meg.

Az „ANKER“ élet- és járadék-biztosító-társaság.

Főügynökség Kolozsvárt: Kolozsvári iparosok hitelszövetkezete.

A társaság minden, az ember életbiztosítására vonatkozó üzletekkel fog-
lalkozik, u. m.: a) tulélesi és kiházasítási biztosítások; b) haláleseti biztosítások
és az életbiztosításokra teljesített betétek ellenbiztosítása; c) járadék-biztosítások.

Nyereményrészül fizetett a társaság az 1890. évben: a) leszámítás alá
kerülő életbiztosítások után, az utolsó 15 év lefolyta alatt átlag 30%-ot; b)
haláleseti biztosítások után az évi díj 26%-át, c) az 1890. évben leszámított
tulélesi csoportbiztosítások a teljesített betéteknek 6-7%-át eredményezték a
kamatok kamataival.

Részvénytőke és biztosítéki alap 1890. december hó 31-én frt 40 443,351.37
Az utolsó üzletjelentés szerint a biztosítási állomány 1890. december hó 31-én
vol frt 189.959,422.29 tőke és 57.227.43 járadék.

56. (5-6)

Kifizetések:

halálesetekért 1890. december 31-ig . . . . . frt 18.667,611.64

leszámított életbiztosításokért 1871-1890 . . . . . „ 48.162,426.62

Osszesen . . . . . frt 66.830.038.26

➔ Utazó ügynökök fix fizetés és provizio mellett kerestetnek. ➔

A főügynökség Kolozsvárt.

Épen most megjelent és megrendelhető a „Magyar Föld“ kiadóhivatalánál

Budapest, IV., Gránátos-utca 1.

GAZDÁK ÉVKÖNYVE 1891-RE.

SZERKESZTIK:

LÖCHERER ANDOR, KORMOS ALFRÉD és KENDE ZSIGMOND.

Ára csinos vászonkötésben 1 frt 50 kr.

➔ Kedvezményár az „ERDELYI GAZDA“ előfizetői számára 1 forint. ➔

62. (1-3.)

TARTALOM:

I.
Vázlatok 1890. gazdaságunkról.
A nyári ugarolásról, írta Bartók Géza.
Szőlő és gyümölcsös, írta Cserekyei Károly.
A Cziefolcz-féle méhitató palack, írta Grand
Miklós.
Jövőbeli szőlőgazdaságunk irányáról, írta
Kosinszky Viktor.
A homok filloxeramentesítő hatása, írta Ko-
ritsánszky János.
A szőlő virágzatának különböző néme s be-
folyása a termés elrugására, írta Mórá-
gyi István.
A black-rot, írta dr. Roboz Zoltán.
A filloxera elleni közös (szövetkezeti) véde-
kezésről.

Az Egyesült Államok husipara. Írta Pekár
János.
A világ buzatermelése.
A fegyver és vadászati adó.
Vadászati és vadtilalmi időszakok.
A halászatról.
A dohánygyedáruság és termelés.
A só egyedáruság.
A bélyeg- és jogilletékről.
Edények köbszámitása.
A régi és új mértékek viszonyismái.
A bor- és husadó.
A zárt városok fogyasztási adója.
A cukor- és sörfogyasztási adó zárt váro-
sokban.

A czukoradó. A söradó. A szeszadó.
Adó- és illetéki díjjegyzékek.

II.

Budapesti Compass: Bankok és hitel-
intézetek. Takarékpénztárak. Szövet-
kezetek.

Biztosító intézetek. Iparos részvénytársasá-
gok. Közlekedési vállalatok. Felszámó-
lásban levő részvénytársaságok és szö-
vetkezetek.

III.

Budapesti utmutató. (Ipari, gyári tele-
pek és bevásárlási források betűrendes
jegyzéke).

Megrendelések postautalványon kéretnek a „Magyar Föld“ kiadóhivatalába: Budapest, Gránátos-utca 1. szám.